

УДК 378. 14. 504

ВПЛИВ ІДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ НА ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК СТУДЕНТА ТА УЧНЯ

Єфремов С.В.

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені П. Василенка*

ВПЛИВ ІДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ НА ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК СТУДЕНТА ТА УЧНЯ

Єфремов С.В.

Стаття присвячена впливу індивідуального завдання на творчий розвиток студента та учня. Встановлено, що індивідуальне завдання впливає на мислення студента та учня, формує практичний досвід самостійного опанування знань, навичок під час здійснення самостійної роботи, дає можливість студентові та учню використовувати способи контролю своєї діяльності.

Ключові слова: завдання, мислення, опанування, здійснення, контроль.

ВЛИЯНИЕ ИНДИВИДУАЛЬНОГО ЗАДАНИЯ НА ТВОРЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ СТУДЕНТА И УЧЕНИКА

Єфремов С. В.

Статья посвящена влиянию индивидуального задания на творческое развитие студента и ученика. Установлено, что индивидуальное задание влияет на мышление студента и ученика, формирует практический опыт самостоятельного осваивания знаний, навыков в течении выполнения самостоятельной работы, дает возможность студенту и ученику использовать способы контроля своей деятельности.

Ключевые слова: задание, мышление, осваивание, выполнение, контроль.

INFLUENCE OF INDEPENDENT TASK ON CREATIVE DEVELOPMENT OF A STUDENT AND PUPIL

Efremov S. V.

Article devotes to influence of an independent task on creative development of a student and pupil. An independent task is determined to have impact on thinking of a student and pupil, forms a practical experience of an independent mastering of knowledge, skills in the course of fulfillment of an independent work, gives a student and pupil possibility of making use of means of control of his activity.

Key words : task, thinking, mastering, fulfillment, control.

Постановка проблеми. Для цілеспрямованого й оптимального управління процесуальною стороною пізнавальної діяльності студентів під час самостійної роботи студенти роблять перші кроки у науковій творчості. Різновиди самостійної роботи студентів різноманітні: це може бути складання тез, бібліографічних карток, робота з книгою, читання наукової літератури, конспектування першоджерел та реферування. Однією з оптимальних форм самостійної роботи є виконання індивідуального завдання. Індивідуальне завдання розробляється з таким розрахунком, щоб навчаючий бачив важність по предмету вивчення.

Аналіз дослідження і публікації. Аналіз історико-педагогічної літератури переконливо доводить, що на початку 50-х років ХХ століття почали з'являтися узагальнюючі публікації, що певним чином розкрили аспекти проблеми науково-дослідної роботи студентів, а саме були зосереджені навколо питань: ролі методичного забезпечення в організації самостійної роботи студентів (Палеева К.М.); особливості формування навиків самостійної роботи при написанні курсових (Прошкіна Л.І.); реферативної системи як чинника підвищення ефективності самостійної роботи студентів (Филонич В.С.); організації самостійної роботи студентів при вивченні іноземних мов (Морозова В.М.); проблеми організації самостійної роботи студентів у ВНЗ (Красікова Т.І.); управління студентської наукової роботи (Іванюк Г.Н.).

Мета статті – розкрити вплив індивідуального завдання на навчаючого.

Виклад основного матеріалу. Здійснюючі виконання індивідуального завдання студент вчиться працювати з літературою, набуває навичок критичного мислення відбираючи та аналізуючи необхідну інформацію, щоб постійно розвивати здатність мислити самостійно. Тільки завдяки цим умовам знання будуть усвідомленими та міцними. Вимоги для виконання індивідуального завдання повинні бути конкретними, чіткими та цілеспрямовані, тоді ця робота студента буде змієна та мати відношення до науково-дослідної роботи студентів та мати творчий процес. Таким чином при виконання індивідуального завдання у студента формується:

- практичне мислення;
- практичний досвід самостійного отримання знань, умінь, навичок;
- розуміння навчального завдання;
- оволодіння активними способами змін об'єкту засвоєння;
- набуття способів контролю своєї діяльності [1. с. 96].

Слід зазначити, що логічна схема будування виконанням індивідуального завдання залежить від:

1. рівня розвитку студента;
2. його ступеня володіння теоретичними знаннями;
3. зацікавленістю свого труда;
4. позитивним настроєм студента, коли студент намагається отримати позитивну оцінку.

Мотивація, інтерес, потрібність пізнання – необхідні умови для виконання індивідуальних завдань, які розвивають:

- пізнавальну діяльність студентів;
- підвищують можливості контролю, та самоконтролю, самокорекцію.

Однак кожна діяльність розглядається у трьох складниках, а саме:

1. орієнтовано – мотиваційний;
2. операційно – виконавчий;
3. рефлексивно – оцінюючий.

Жодна з цих частин не може існувати окремо, тому що це може призвести до:

- хаотичного скупчення окремих дій без ясної та усвідомленої мети;

- відсутності сенсу у здійсненні цих дій;
- нерозумінню значних важливих необхідних дій;
- втраті мети діяльності.

Тому учбова діяльність повинна мати ці три компоненти які вчать студента будувати свою діяльність як повноцінну, розумову, збалансовану, розгорнуту, усвідомлену, здійснену. [2. с. 69 - 71].

Однак на практиці ми часто не звертаємо увагу на основну ціль та починаємо роботу навіть не визначивши мету виконання індивідуального завдання для студента під час його самостійної роботи, а саме:

1. засвоєння суми теоретичних знань;
2. навчання спеціальним практичним навичкам;
3. нерідко ці цілі досягаються шляхом симулювання діяльності мислення через мотиви вигода, престижу, у тій час збільшення цих мотивів стає перешкодою на шляху до досягнення головної мети.

Престижна мотивація може стимулювати успішне вирішення індивідуального завдання, але стає серйозною перешкодою на шляху до творчості. Предметом пізнання потрібні бути змістовна, структурна, операційна сторона знань, а саме:

- засвоєння теоретичних знань та навичок та способів дій по відношенню до змісту завдань вирішення;
- диференціювання, конструювання, передбаченість.

Індивідуальне завдання – основа формування умінь пошукової діяльності та творчих здібностей студентів. Воно дозволяє побачити перспективу інтелектуального розвитку та на його основі визначити наступні дії пошукового характеру. [3. с. 50 - 51].

У реалізації виконання індивідуального завдання слід використовувати напрямки діяльності:

1. пошук та вивчення додаткової літератури;
2. кодування інформації (складання схем, таблиць);
3. конспектування;
4. виконання та аналізування навчально-методичної літератури;
5. робота зі словником.

Студент удосконалює власні знання через пошук та вивчення додаткової літератури проблеми. Він відбирає не лише додаткову супереч-

ливу інформацію, але й буде на її основі проблемні завдання. Пропонуючи такі завдання для студентів викладач вирішує проблеми, а саме:

- перевіряє теоретичні знання та уміння їх застосовувати практично;
- виробляє уміння аналізувати, систематизувати, адаптувати матеріал до навчальних потреб студентів;
- студент відчуває себе відповідальним за свої знання та виробляє певний стиль долаття перешкод;
- оцінюючі роботу свого колеги студенти аналізують навчально-методичні цінності його індивідуального завдання [1. с. 29- 30].

Кожна людина різноманітна використовуючи теоретичні знання на практиці вирішуючи пізнавальне завдання по наступним показникам, а саме:

1. запас знань по теоретичному та фактологічному матеріалу. Більшість студентів не володіють необхідним мінімумом знань, які можливо застосовувати у якості опори для формування нових знань;
2. сформованість знань та умінь;
3. володіння прийомами розумової роботи;
4. самостійність переносу прийомів самостійної роботи.

Відмінність у рівнях розвитку здатності до навчання у значній мірі визначає й результат роботи, а саме:

- студент виконує завдання легко, але не включається у активний творчий пошук, не реалізує усіх своїх індивідуальних можливостей;
- інший студент виконує завдання, працюючи з максимальним навантаженням;
- третій не може виконати завдання повністю;
- для четвертого завдання є непосильним, він навіть не намагається приступити до його виконання.

Учитель намагається дати такі завдання, щоб навчаючий застосовував найвищу межу своїх інтелектуальних можливостей при зберіганні принципу доступності [4, с. 5 - 6].

Слід зазначити, що диференційований підхід до навчання розглядається як засіб формування позитивного відношення до навчання, вихо-

вання активності та самостійності, розвитку пізнавальних здібностей. Тому успішне його здійснення вимагає виявлення тих досягнень, якими навчаючі вже володіють. Плануючі самостійну роботу, викладач намічає завдання для кожного навчаючого завдяки його рівня знань, умінь, навиків вимагаючи межу керівництва індивідуальною роботою. Доцільно використовувати диференційований інструктаж, а саме:

1. зазначення плану роботи (прийоми, послідовність, основні етапи);
2. повідомлення, вказівки до рішень, взірці вирішення;
3. показ схем, які призводять до правильного висновку (допоміжні питання, алгоритми рішення);
4. подання підтверженої інформації (відповіді, взірці рішення).

Викладач намагається з'ясувати стан знань навчаючих проводячи самостійні та контрольні роботи, математичні диктанти, спеціальні завдання по карткам. Кожне індивідуальне завдання існує для з'ясування існуючих недоліків та позбування від помилок завдяки прийомам самоконтролю, алгоритмічних вправ (їх матеріал розподіляється на логічні етапи будування – дози). Тести завдань підбираються у 3 – 6 варіантах, визначаються шляхи їх здійснення. У кожному варіанті виокремлюються найскладні питання, які можуть бути причиною помилки. Викладач проектує майбутні знання, уміння, навички навчаючих передбачаючи способи взаємодії між варіантами, а також найбільш раціональні шляхи перевірки результатів роботи кожного. У системі вправ перехід від часткової самостійної роботи до самостійної роботи (навчаючі послідовно роблять завдання різної ступені важкості). Ці труднощі поступово наростають. [5, с. 3 - 4].

На практиці самостійні роботи мають певну структуру, а саме:

- лабораторні й практичні роботи, включаючи експериментальні завдання;
- самостійні роботи з книгою;
- вправи та текстові завдання;

Способи виявлення результатів навчання кожного з цих видів самостійних робіт мають схожість та різноманітність. Загальне складається з того, що інформація про результати навчання учитель отримує завдяки спостереженню за учбовою діяльністю учнів та перевірки їх усних та письмових звітів. Однак способи одержання

інформації про результат кожного виду самостійної роботи можуть розрізнятися. Тому необхідно розглядати окремо, як можливо виявити знання учнів на основі спостереження за учбовою роботою та вивченням звітів навчаючих. [6, с. 40].

Одним з видів індивідуального завдання є домашня навчальна робота яка:

1. закріплює знання навчаючого, набутих на уроці, їх узагальнення, систематизація;
2. оформлення засвоєного (укладання таблиць);
3. самостійне засвоєння певних програм;
4. застосування отриманих знань при розв'язанні завдань, виконанні вправ;
5. виконання творчих робіт;
6. вилучення прогалин у знаннях.

Реалізація зазначеної мети визначає значення домашньої роботи, яка сприяє розвитку самостійності, виховує відповідальність, розвиває навички навчальної праці, привчає до самоконтролю, виховує волю, дозволяє індивідуалізувати навчальну роботу навчаючих.

Домашня робота дає можливість учневі працювати не поспішаючи, не побоюючись негативної оцінки учнів, учителя, обирати оптимальний темп.

Види домашніх робіт розрізняються завдяки структурі, а саме:

- робота з текстом підручника (читання, відтворення навчального матеріалу в усній та графічній формі);
- виконання вправ, розв'язання завдань;
- виконання письмових та графічних робіт (переказ, твір, креслення);
- читання певних статей.

Домашні завдання потребують систему вимог:

1. доводити до учнів думку про необхідність виконання домашнього завдання;
2. давати домашнє завдання при повній увазі учнів;
3. проводити інструктаж виконання домашніх завдань (переказувати своїми словами, складати реферат на основі прочитаного, визначити головні думки тексту, зробити порівняння різних текстів, підходів);

4. не обмежувати домашнє завдання механічними вивченнями напам'ять, повторення матеріалу на уроку за підручником, виконання стандартних вправ, трактування творчих робіт (спостереження, читання додаткової літератури, підготовка доповідей, повідомлень);
5. здійснювати індивідуалізацію домашньої роботи. [7. с, 349 - 351].

Висновки Таким чином, індивідуальне завдання впливає на мислення студента та учня, формує практичний досвід самостійного опанування знань, навичок під час здійснення самостійної роботи, дає можливість студентові та учню використовувати способи контролю своєї діяльності. Індивідуальне завдання перевіряє теоретичні знання та навички їх застосовування на практиці.

Подальші дослідження передбачається провести в напрямку вивчення шляхів впровадження результатів отримання позитивного впливу індивідуального завдання на формування теоретичних знань, навичок студентів та учнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Самостійна робота студентів – найважливіший засіб підвищення якості знань. За ред. акад. НАН України В.П. Шевченка, Донецьк. ТОВ „Юго-Восток”, ЛТД, 2003. – 406 с.
2. Самостійна робота студентів – пріоритетна форма сучасного навчання у ВНЗ. Збірник матеріалів науково – практичної конференції педагогічних та науковців Харківського бізнес коледжу (22 – 23 січня 2003 р). – Харків. Константа, 2003. – 128 с.
3. Научно – исследовательская работа студентов как составляющая часть подготовки специалистов. Москва, 1984. – 116 с.
4. Индивидуальная работа с учащимися по химии : Пособие для учителя. Из опыта работы учителей вечерней среднеобразовательной школы / Сост. Т.В Черемухина. – М.: Просвещение, 1984. – 127 с.
5. Беденко К.К. Индивидуальная работа с учащимися по математике в средних ПТУ. Методические рекомендации. – М.: Высшая школа, – 31 с.
6. Кирюшкин Д.М., Иванов Б.В. Методы по химии в вечернею школе. Пособие для учителей, М., „Просвещение”, 1977. – 144 с.
7. Лозова Г.В., Троцко Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання : Навчальний посібник / Харк. держ. пед. ун-т. ім. Г.С. Сковороди. – 2-е вид., випр. і доп. – Харків: „ОБС”, 2002. – 400 с.